

Республика Татарстан
СОВЕТ МУРТЫШ-ТАМАКСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
САРМАНОВСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
ул. Советская, д. 47, с. Муртыш-Тамак
423358
Телефон: 4-52-05

Татарстан Республикасы
САРМАН
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
МОРТЫШТАМАК АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
СОВЕТЫ
Совет урамы, 47 йорт, Муртыштамак авылы,
423358
Телефон: 4- 52-05

РЕШЕНИЕ
№ 15

КАРАР
15.09.2022ел

**Татарстан Республикасы
Сарман муниципаль районының
Муртыштамак авыл жирлеге
депутаты статусы турында
нигезләмәне раслау хакында**

«Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законнар, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Сарман муниципаль районының «Муртыштамак авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге уставы, Сарман муниципаль районының Муртыштамак авыл жирлеге советы карар итте:

1. Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районының Муртыштамак авыл жирлеге депутаты статусы турындагы нигезләмәне расларга.

2. Әлеге карарны «Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталы» (pravo.tatarstan.ru) һәм «Сарман муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең рәсми сайтында «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрәндә (sarmanovo.tatarstan.ru) урнаштырырга.

3. Әлеге карар рәсми басылып чыккан көненнән үз көченә керә.

4. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну үз өстемдә калдырам.

Татарстан Республикасы
Сарман муниципаль районының
Муртыштамак авыл жирлеге Совет

И.Н.Һадиуллин

(муниципаль берәмлекнең вәкиллекле
органы исеме һәм карары реквизи́тлары)
караына кушымта

_____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы исеме) депутаты статусы
турында нигезләмә

Әлеге Нигезләмә _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы исеме) депутатының хокукларын һәм бурычларын, шулай ук депутат үз вәкаләтләрән гамәлгә ашырганда төп хокукый һәм социаль гарантияләрне билгели.

1 статья. _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы исеме) депутаты статусының хокукый нигезе

1. _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы исеме) депутаты (алга таба – депутат) статусы Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы законнары, _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы исеме) уставы, әлеге Нигезләмә нигезендә билгеләнә.

2. Жирле үзидарә органнары депутатның үз хокукларын һәм бурычларын нәтижәле гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыралар.

2 статья. Депутат вәкаләтләре вакыты

1. Депутат вәкаләтләре _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы исеме) сайланган көннән башлана һәм яңа чакырылыш эш башлаган көннән туктатыла, әлеге Нигезләмәнең 3 статьясында каралган очраклардан тыш.

2. Депутатның вәкаләтләре вакыты «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы исеме) уставы белән билгеләнә.

3 статья. Депутат вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату

1. Депутат вәкаләтләре түбәндәге очракларда вакытыннан алда туктатыла:

- 1) үлем;
- 2) үз теләге белән отставкага китү;
- 3) суд тарафыннан эшкә сәләтсез яисә чикләнгән күләмдә генә сәләтле дип танылу;
- 4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылу яисә вафат булган дип

игълан ителү;

5) аңа карата судның гаепләү карарының законлы көченә керүе;

6) Россия Федерациясеннән читкә даими яшәү урынына чыгу;

7) Россия Федерациясе граждандлығыннан яки чит ил гражданы аның нигезендә жирле үзидарә органнарына сайланырга мөмкин булган Россия Федерациясенәң халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил граждандлығыннан чыкканда, Россия Федерациясенәң халыкара килешүендә башкасы каралмаган булса, Россия Федерациясенәң халыкара шартнамәсе нигезендә жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы Россия Федерациясе гражданы яки чит ил гражданының чит ил граждандлығы (подданства) булганда яисә чит ил территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы башка документы булганда;

8) сайлаучылар фикере буенча;

9) тиешле жирле үзидарә органы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;

10) хәрби хезмәткә чакырылу яки аны алыштыручы альтернатив гражданд хезмәтенә жибәрү;

11) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принципнары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләренә үтәмәгән очракта;

12) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принципнары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда каралган башка очракларда.

Искәрмә: муниципаль район советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында статьяның 1 өлешенә түбәндәге эчтәлектәге пункт өстәргә тәкъдим итәбез:

«) аның жирлек башлығы, муниципаль район составындагы жирлекнең вәкиллеке органы депутаты буларак вәкаләтләрен туктату. ».

2. _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы исеме) депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында карар вәкаләтләренә вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көннән алып 30 көннән дә соңга калмыйча кабул ителә, әгәр бу нигез _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы исеме) муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы сессияләре арасында барлыкка килсә - мондый нигез барлыкка килгән көннән өч айдан да соңга калмыйча кабул ителә.

3. Татарстан Республикасы Президенты депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәжәгать иткән очракта, вәкаләтләренә вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көн булып әлеге гаризаның _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы исеме) керү көне санала.

4 статья. Депутат таныклығы һәм күкрәк билгесе

1. Депутат _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы исеме) депутатының шәхесен һәм вәкаләтләрән раслаучы төп документ булган таныклыкка, шулай ук үз вәкаләтләре чоры дәвамында куллана торган күкрәк билгесенә ия.

2. Депутат таныклыгы һәм күкрәк билгесе турында нигезләмә, аларның тасвирламасы _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы исеме) тарафыннан раслана.

5 статья. Депутатның үз вәкаләтләрән гамәлгә ашыру шартлары

1. Депутат депутат эшчәнлеген азат ителмәгән нигездә башкара, депутат эшчәнлеген төп эш урыны буенча хезмәт һәм хезмәт вазыйфаларын башкару белән бергә алып бара, _____ (муниципаль берәмлек исеме) усты белән билгеләнгән очрақлардан тыш.

6 статья. Депутат эшчәнлегенә формалары

1. Депутат эшчәнлегенә формалары булып тора:

а) _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы исеме) утырышларында катнашу;

б) _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы исеме) комиссияләре эшендә катнашу;

в) _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы исеме) карауға _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы исеме) карарлары проектларын кертү;

г) депутат таләбе кертү;

д) депутат мөрәжәгатен юллау;

е) дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына, ижтимагый берләшмәләргә һәм аларның вазыйфаи затларына тәкъдимнәр кертү;

ж) тиешле вазыйфаи затларга гражданнар хокукларын бозуны кичекмәстән кисәтү буенча чаралар күрүне таләп итеп мөрәжәгать итү;

з) сайлаучылар белән эшләү;

и) депутат берләшмәләре, фракцияләр һәм депутат төркемнәре эшендә катнашу;

к) территорияль ижтимагый үзидарә оешмаларында катнашу.

2. Депутат эшчәнлегенә шулай ук федераль законнарда, Татарстан Республикасы Конституциясендә һәм законнарында, _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы исеме) уставында, _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы исеме) Реглементында, башка муниципаль актларда каралган башка рәвешләрдә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

7 статья. Депутатның _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы исеме) утырышында катнашуы

1. Депутат _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы исеме) утырышында шәхсэн катнаша.

2. Депутат _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы исеме) утырышын үткәрү вакыты һәм урыны турында, карауга кертелә торган мәсьәләләр турында үз вакытында хәбәр итә, шулай ук әлеге мәсьәләләр буенча барлык кирәкле материалларны _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы исеме) Регламенты нигезендә ала.

_____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы исеме) утырышында катнаша алмаганда депутат бу хакта алдан _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органының урындагы заты исеме) хәбәр итә.

3. Депутат хокуклы:

1) _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы исеме) комиссияренә һәм тиешле вазыйфаларга сайларга һәм сайланьрга;

2) _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы исеме) карау өчен мәсьәләләр тәкъдим итәргә;

3) _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы исеме) төзелә торган органнарны формалаштыру һәм _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы исеме) сайлый (билгеләнә, килештерелә торган) вазыйфаи затлар кандидатуралары буенча фикер белдерергә;

4) хокукый инициативаны гамәлгә ашыру тәртибендә _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы исеме) хокукый актлары проектларын кертергә;

5) _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы исеме) көн тәртибенә, тикшерелә торган мәсьәләләрне карау тәртибе һәм асылы буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр, карарлар проектларына һәм башка актларга төзәтмәләр кертергә;

6) _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы исеме) утырышында чираттан тыш хисапны яки _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы исеме) күзәтчелегендәге теләсә кайсы органның яисә вазыйфаи затның мәгълүматын тыңлау турында тәкъдимнәр кертергә;

7) _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы исеме) Регламентында билгеләнгән тәртиптә фикер алышуларда катнашырга;

8) _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы исеме) утырышларында, аның фикеренчә, гражданның ижтимагый әһәмияткә ия булган мөрәжәгатьләрен игълан итәргә;

9) үз тәкъдимнәрен нигезләп һәм тавыш бирү мотивлары буенча чыгыш ясарга, белешмәләр һәм аңлатмалар бирергә;

10) _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы исеме) утырышлары беркетмәләре эчтәлеге белән танышырга.

4. Депутат тарафыннан _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы исеме) утырышында әйтелгән тәкъдимнәр һәм искәрмәләр _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы исеме) тиешле комиссия тарафыннан карала һәм тикшерелә.

8 статья. Депутатның _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы исеме) даими һәм вакытлы комиссияләр эшендә катнашуы

1. Депутат _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы исеме) үзе әгъза булган комиссияләр эшендә шәхсән катнаша, тәкъдимнәр кертә, карала торган мәсьәләләр турында фикер алышуда һәм карарлар кабул итүдә катнаша.

2. Депутат үзе әгъза булмаган комиссияләр эшендә катнаша, тәкъдимнәр кертә, карала торган мәсьәләләр турында фикер алышуда һәм киңәш бирү тавышы хокукы белән карарлар кабул итүдә катнаша ала.

9 статья. Депутатның _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы исеме) һәм аның комиссияләре йөкләмәләрен үтәүдә катнашуы

1. Депутат үз компетенциясе кысаларында _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы исеме) һәм аның комиссияләре йөкләмәләрен үтәргә тиеш.

2. Депутат _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы исеме) һәм аның комиссияләре кушуы буенча муниципаль берәмлек чикләрендә булган _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы исеме) органнары һәм жирле үзидарәнең вазыйфай затлары, оештыру-хокукый рәвешләренә һәм милек рәвешләренә бәйсез рәвештә, оешмалар тарафыннан карарларның үтәлешен тикшерүдә катнаша.

3. Йөкләмәне үтәү нәтижәләре турында депутат _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы исеме) яисә аның комиссиясенә хәбәр итә

10 статья. Депутат таләбе

1. Депутат _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы исеме) утырышларында жирле үзидарә органнарына, жирле үзидарә органнарының вазыйфай затларына, _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы исеме) тарафыннан булдырылган яки төзелгән башка органнар житәкчеләренә, _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы исеме) территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр житәкчеләренә, аларның компетенциясенә керә торган мәсьәләләр буенча, депутат таләбе белән мөрәжәгать итәргә хокуклы.

2. Депутат таләбе - депутат мөрәжәгате, ул _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы исеме) карары белән депутат таләбе дип таныла. Депутат таләбе турында тәкъдим депутат яисә депутатлар төркеме тарафыннан язма рәвештә кертелә һәм _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы исеме) утырышыда _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы исеме) Регламентында билгеләнгән тәртиптә игълан ителә.

3. Депутат таләбе жибәрелгән жирле үзидарә органы житәкчесе, вазыйфай зат, муниципаль предприятие яки учреждение житәкчесе аңа _____ көннән дә соңга калмыйча яки _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы исеме) тарафыннан билгеләнгән башка срокта язма формада жавап бирергә тиеш. Жавап депутат таләбе жибәрелгән орган житәкчесе, вазыйфай зат,

муниципаль предприятие яки учреждение житәкчесе яисә аның вазыйфаларын вакытлыча башкаручы зат тарафыннан имзаланырга тиеш.

4. Таләпнең инициаторы таләптә куелган мәсьәләләрне карауда турыдан-туры катнаша ала. Таләпнең инициаторына аларны карау көне турында алдан, әмма мәсьәләне карау көненә кадәр өч көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

5. _____(муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы исеме) жирле үзидарә органын, жирле үзидарә органының вазыйфаи затын, муниципаль предприятие яки учреждение житәкчесен _____(муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы исеме) билгеләгән вакытка кабул ителгән карарның үтәлеше турында язма җавап бирүгә мәҗбүр итәргә хокуклы.

11 статья. Депутат мөрәжәгәте

1. Депутат мөрәжәгәте дип депутатның дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына, күрсәтелгән органнарның вазыйфаи затларына, муниципаль предприятие һәм учреждение житәкчеләренә, муниципаль берәмлек территориясендә урнашкан, оештыру-хокукый формаларына бәйсез рәвештә оешмаларга һәм ижтимагый берләшмәләргә аларның компетенциясенә керүче мәсьәләләр буенча, депутат эшчәнлегә белән бәйле мәгълүмат һәм белешмәләр алу максатыннан, язмача мөрәжәгәте санала.

2. Депутат мөрәжәгәте депутат бланкында рәсмиләштерелә һәм депутат тарафыннан мөстәкыйль рәвештә җибәрелә.

3. Дәүләт хакимияте органнарының, жирле үзидарә органнарының вазыйфаи затлары, аларның оештыру-хокукый формаларына бәйсез рәвештә оешмалар һәм ижтимагый берләшмәләр тарафыннан депутат мөрәжәгәтләрен карау гамәлдәге законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда гамәлгә ашырыла.

4. Депутат мөрәжәгәтенә җавап мөрәжәгәтә куелган сорауларның асылы буенча булырга һәм мөрәжәгәт җибәрелгән вазыйфаи зат тарафыннан яисә моңа вәкаләтле зат тарафыннан имзаланган булырга тиеш.

12 статья. Депутатның сайлаучылар белән үзара мөнәсәбәтләре

1. Депутат сайлау округы сайлаучылары, шулай ук предприятиеләр, оешмалар, дәүләт һәм башка органнар коллективлары белән элемтәдә тора.

2. Депутат сайлаучыларның мөрәжәгәтләрен карый, гражданны кабул итә, дәүләт хакимиятенә тиешле органнарына, жирле үзидарә органнарына һәм ижтимагый берләшмәләргә тәкъдимнәр кертә, шулай ук сайлаучыларны айга кимендә бер тапкыр кабул итә.

3. Депутат сайлаучыларга үз эшчәнлекләре турында алар белән очрашулар вакытында, шулай ук массакүләм мәгълүмат чаралары аша хәбәр итә.

4. Депутат сайлаучыларның хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгәтләрен тәмин итү буенча чаралар күрә:

алардан кeргeн тeкъдимнeрнe, шикaятълeрнe кaрый, үз вeкaлeтлeрe чиклeрeндe алaрдa булгaн мeсъeлeлeрнe дeрeс хeл итүгe ярдeм итe;
гpaждaннaрнa кaбул итe;

жeмeгaтъчeлeк фикeрeн өйрeнe һeм кирeк булгaндa тиeшлe дeүлeт хaкимиятe oргaннaрнa, жирлe үзидaрe oргaннaрнa тeкъдимнeр кeртe.

5. Дeпутaтлaрның сaйлaучылaр бeлeн oчpaшулaрa мaхсус билгeлeнгeн урыннaрдa, бинaлaрдa, ишeгaлды тeрритoриялeрeндe үткeрeлe, алaрның исeмлeгe һeм тeртибe _____ (урыннaр һeм бинaлaр бирү тeртибeн рaслaгaн жирлe үзидaрe oргaнa исeмe) тaрaфыннaн билгeлeнгeн.

Дeпутaтның сaйлaучылaр бeлeн oчpaшулaрa Рoссия Фeдeрaциясeнeң жыeлышлaр, митинглaр, дeмoнстpaциялeр, урaм йөрeшлeрe һeм пикeтлaр турындaгы зaкoннaрa нигeзeндe үткeрeлe.

13 стaтья. Дeпутaтның дeпутaт бeрлeшмeлeрe эшeндe кaтнaшуы

1. _____ (муниципаль бeрeмлeкнeң вeкиллeклe oргaнa исeмe) дeпутaты дeпутaт фpaкциясe яки кaрaлa тoргaн мeсъeлeлeр буeнчa урaк эшчeнлeк һeм пoзициянe бeлдeрү өчeн тeзeлe тoргaн тeркeм сoстaвынa кeрeргe хoкуклы.

2. Фpaкциялeр һeм бaшкa дeпутaт бeрлeшмeлeрeн тeзү, тeркeү һeм алaрның эшчeнлeгe тeртибe _____ (муниципаль бeрeмлeкнeң вeкиллeклe oргaнa исeмe) рeглaмeнты бeлeн билгeлeнe.

14 стaтья. Дeпутaтның жирлe үзидaрe oргaннaрa һeм вазыйфaи зaтлaрa бeлeн үзaрa мөнeсeбeтлeрe

1. Дeпутaт _____ (муниципаль бeрeмлeкнeң вeкиллeклe oргaнa исeмe), aның oргaннaрa эшчeнлeгeндe aктив кaтнaшунa тeэмин итe тoргaн бeтeн хoкуккa ия.

2. _____ (муниципаль бeрeмлeкнeң вeкиллeклe oргaнa исeмe) дeпутaтның aның сaйлaу oкpугындa бaшкaрылгaн эшe, _____ (муниципаль бeрeмлeкнeң вeкиллeклe oргaнa исeмe), aның oргaннaрaнының кaрaрлaрa һeм күрсeтмeлeрeн үтeвe турындaгы мeгълүмaтын тыңлaргa хoкуклы.

3. Жирлe үзидaрe oргaннaрa һeм aның вазыйфaи зaтлaрa дeпутaткa aның эшeндe кирeклe ярдeм күрсeтeлeр, дeпутaткa жирлe үзидaрe oргaннaрa эшчeнлeгe, икътисaди һeм сoциaль үсeш пpогрaммaлaрын үтeүнeң бaрышы, дeпутaтның тeнкыйди кисeтүлeрe һeм тeкъдимнeрe буeнчa кaбул итeлгeн чaрaлaр турындa мeгълүмaт бирeлeр, дeпутaткa зaкoннaрнa, муниципaль бeрeмлeклeрнeң вeкиллeклe oргaннaрa эш тeжрибeсeн, жeмeгaтъчeлeк фикeрeн өйрeнүгe ярдeм итeлeр.

15 стaтья. Дeпутaтның вазыйфaи зaтлaр тaрaфыннaн кaбул итeлүгe хoкукы

Дeпутaт үз эшчeнлeгe мeсъeлeлeрe буeнчa _____ (муниципаль бeрeмлeк исeмe) жирлe үзидaрe oргaннaрaнының, пpeдпpиятиeлeрнeң, oeшмaлaрның, муниципaль милeк рeвeшeндeгe учpeждeниeлeрнeң вазыйфaи зaтлaрa тaрaфыннaн чирaттaн тыш кaбул итeлү хoкукыннaн фaйдaлaнa.

16 статья. Депутатның мәгълүмат алу һәм тарату хокукы

Депутат жирле үзидарә органнарыннан, муниципаль оешмалардан һәм аларның вазыйфаи затларынан депутат эшчәнлеге белән бәйле, закон тарафыннан сер буларак сакланмый торган мәгълүмат алу хокукына ия.

17 статья. Депутат бурычлары

1. Депутат бурычлы:

1) үз эшчәнлеген гамәлгә ашырганда Россия Федерациясе Конституциясен, федераль законнары, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын, шәһәр уставын, башка муниципаль хокукый актларны үтәү;

2) гражданның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәүне һәм яклауны тәмин итү;

3) даими нигездә, кимендә айга бер тапкыр, сайлаучыларны кабул итү;

4) гражданның, аларның оештыру-хокукый формасына карамастан оешмаларның, ижтимагый берләшмәләренең, дәүләт хакимияте органнарының, жирле үзидарә органнарының мөрәжәгатьләрен үз вакытында карау һәм аларга үз компетенциясе чикләрендә җавап бирү;

5) сайлаучылар алдында очрашуларда елга бер тапкырдан да ким булмаган санда хисап тоту;

6) депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле чикләүләрен үтәү;

7) «Коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрдәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән чикләүләрен, тыюларны үтәргә, бурычларны үтәү;

8) эхлак һәм депутат этикасы нормаларын үтәү;

9) дәүләт серен һәм закон тарафыннан саклана торган башка серләрен саклау, шулай ук гражданның шәхси тормышына, намусына һәм абруена кагылышы, депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыру белән бәйле рәвештә аңа билгеле булган белешмәләрен таратмау;

10) ел саен хисап финанс елыннан соң килүче елның 30 апреленнән дә соңга калмыйча үзенә керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр, шулай ук гамәлдәге законнар нигезендә үз хатынының (иренең) һәм балигы булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр тапшыру.

2. Депутат үзенә федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, шәһәр Уставы һәм башка муниципаль хокукый актлар белән йөкләнгән башка бурычларны башкара.

18 статья. Депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле чикләүләр

1. Үз вәкаләтләрен даими нигездә башкаручы депутат хокукы түгел:

1) шәхсэн яки ышанычлы затлар аша эшмәкәрлек эшчәнлеге белән шөгыйльләнергә;

2) коммерция яки коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә катнашырга, түбәндәге очраклардан тыш:

а) сәяси партия, һөнәр берлеге органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлау органы белән идарә итүдә түләүсез нигездә катнашу, башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчемсез милек милекчеләре ширкәтенең гомуми жыелышында (конференция) түләүсез нигездә катнашу;

б) Татарстан Республикасы Законында билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы Президентына алдан хәбәр итү тәртибендә түләүсез нигездә коммерцияле булмаган оешма белән (сәяси партия идарәсендә, һөнәр берлеге органында, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлау органында, башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчемсез милек милекчеләр ширкәтенең гомуми жыелышында яки съездда (конференция) катнашудан тыш) идарә итүдә катнашу;

в) муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләр Советы Ассоциациясенә, муниципаль берәмлекләренә башка берләшмәләренә, шулай ук аларның идарә органнарында тәкъдим итү;

г) идарә органнарында һәм гамәлгә куючысы (акционеры) муниципаль берәмлек булган оешманың ревизия комиссиясе алдында түләүсез нигездә муниципаль берәмлек исемнән оешманы гамәлгә куючы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру тәртибен яисә муниципаль милектә булган акцияләр (устав капиталындагы өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукый актлар нигезендә муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен яклау;

д) федераль законнарда каралган башка очраклар;

3) мөгаллимлек, фәнни һәм башка ижади эшчәнлектән тыш башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнәргә. Шул ук вакытта мөгаллимлек, фәнни һәм башка ижади эшчәнлек, әгәр Россия Федерациясенәң халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкача каралмаган булса, бары тик чит ил дәүләтләре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары хисабына гына финансланырга тиеш түгел;

4) Россия Федерациясенәң халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган идарә органнары, попечительләр яки күзәтчелек советлары һәм аларның Россия Федерациясе территориясендә эшләүче структур бүлекчәләре составына керергә.

2. Даими нигездә вәкаләтләр башкаручы депутат граждан административ яки жинаять эше буенча яки административ хокук бозу турында эш буенча яклаучы яки вәкил (законлы вәкиллеке очракларыннан тыш) буларак катнаша алмый.

19 статья. Депутат этикасы

1. Депутат закон, этика һәм эхлак нормаларын да катгый үтэргә тиеш, шул исәптән:

1) _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы исеме) утырышларда билгеләнгән дисциплина һәм регламентны үтэргә;

2) депутат вәкаләтләрен үтәүгә бәйле рәвештә мөнәсәбәтләргә керә торган башка депутатлар, вазыйфай затлар һәм гражданнарға карата түземлек һәм хөрмәт күрсәтергә;

3) депутат вәкаләтләрен үтәү белән бәйле рәвештә ана билгеле булган мәгълүматларны депутат эшчәнлегә белән бәйле булмаган максатларда кулланмаса һәм таратмаса, эгәр бу мәгълүматлар дәүләт, хезмәт, коммерция серен, шәхси яки закон тарафыннан саклана торган башка серне тәшкил итсәләр;

4) жирле үзидарә органнары эшендә катнашудан тыелырга һәм шәхсэн яки аның яқыннарына кагылышлы мәсьәләләрне хәл иткәндә жирле үзидарә органнары, оешмалар эшчәнлегенә, вазыйфай затларға, муниципаль хезмәткәрләргә һәм гражданнарға йогынты ясау өчен депутат статусыннан файдаланмаса;

5) депутат вазыйфаларын объектив башкаруда шик тудырырлык гамәлләр, гаризалар, эшләр, шулай ук аның абруена яисә _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы исеме) зыян китерә торган конфликтлы ситуацияләрдән тыелырга;

6) вазыйфаларны үтәгәндә мәнфәгатьләр конфликтна китерә яки китерә ала торган шәхси кызыксынучанлык туганда, бу хакта муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы карары белән расланган тәртиптә _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы исеме) хәбәр итэргә һәм аның мәнфәгатьләр конфликтын булдырмауга юнәлтелгән карарларын үтэргә;

7) _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы исеме) билгеләнгән гавами чыгыш ясау кагыйдәләрен үтэргә.

2. Депутат этикасы бозылган очракта депутатның үз-үзен тотышы турындагы мәсьәлә _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы исеме) кушуы буенча тиешле комиссия тарафыннан карала.

20 статья. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыру гарантияләре

1. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыруның матди һәм башка гарантияләре законнар, _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы исеме) уставы, _____ (муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы исеме) муниципаль норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

2. Депутат хокукларының гарантияләре, аларны жинаять яки административ жаваплылыкка тарту, тоткарлау, арест, тентү, сорау алу, аларға карата башка жинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылу очрақларында, шулай ук аларның торак һәм (яки) хезмәт урынын, аларның багажын, шәхси һәм хезмәт транспорт чараларын, алар тарафыннан кулланыла торган элемент чараларын тикшергәндә, федераль законнар белән билгеләнә.

3. Депутат әйтелгән фикере, тавыш биргәндә белдерелгән позициясе өчен һәм аның статусына туры килә торган башка гамәлләре өчен жинаять яки административ җаваплылыкка тартыла алмый, шул исәптән аның вәкаләтләре вакыты чыккач та. Әлеге нигезләмә депутат тарафыннан халык алдында мыскыл итү, яла ягу яки федераль закон белән каралган башка хокук бозу очрақларына кагылмый.
